

ע.פ.

פרוטוקול מס' 42
מישיבת ועדת הפנים
מיום ג', כ"ד בסיון תשי"ב - 17.6.1952
(בשעה 8.30)

נוכחים:
י. ספיר - היו"ר
ע. אסף
י. בן-צבי
ד. הכהן
א. הכרמלי
י. זיסמן
א. הכינני
ט. חזני
י. ישעיהו
א. כהן
א. פרי
ש. פרלשטיין
טומסק

סוזמנים:
מר שי - מסדר הפנים
מר סילבסטון - מסדר הפנים
מר נגבי - מסדר המספטים
מר ירין - "

סדר-היום:
1. חוק הרכובים, תשי"ב - 1952.
2. חוק ההגירה, תשי"ב - 1952.

אני פותח את הישיבה,

היו"ר י. ספיר:

עד כמה מזכור לי, עלינו לסיים סני

סעיפים בחוק הרכובים.

מר טומסק הציע ביחס למעיר (2), לכתוב
במקום המלים: "דרכון ניתן...", או "מעבור ניתן...", את המלים: "דרכון
ניתן..." או "מעבור ניתן..."

מר שי:
חברי הועדה חסו, אם יהיה כתוב בחוק
שתעבור ניתן גם לאזרח ישראלי, הרז
יהיו מקרים שבמקום לתת לו דרכון, השר יתן לו מעבור. הועדה הביעה את
רצונה, שאזרח ישראלי יקבל מעבור רק לפי בקשתו, שלא תהיה אפשרות לתת
לאזרח ישראלי מעבור במקום דרכון, אלא אם כן ביקש זאת,

ועדת הפנים
17.6.52

לפי איזו פרוצידורה ייטסרו הדרכונים
לאזרחי ישראל?

י. בן-צבי:

הדרכון יינתן לכל אזרח שיבקשו.

מר סי:

ההנחה היא שרק אדם הסתכונן לצאת את
הארץ, יבקש דרכון, אבל אם אדם אחר ירצה לקבל דרכון, לא ימנעו זאת
מסגור.

אני מבין שהועדה מציעה לכתוב מסעיף

מר ירין:

2(א): "דרכון ינתן..."
ינתן... האם הועדה מציעה להוסיף גם את המלים: "לפי בקשתו"?
אין לי דבר נגד הצעה זו, אך לא הייתי מציע להוסיף מלים אלו רק לסעיף-
קטן (א), ולא לסעיף-קטן (ב), כי עייכ יעוררו סאלות שונות, שאין כל
צורך לעוררן.

אני מציע להוסיף את המלים: "לפי בקשתו"

היו"ר י. ספיר:

בסוף סעיף-קטן (ב), לגבי תעבור הניתן
לאזרחי ישראל, כי אחרת יתכן שסמסעמים מיוחדים המדינה תרצה שאזרח לא-
ישראלי יעזוב את הארץ, אך הוא לא ירצה להגיש בקשה.

אם אנו רוצים להדגיש שרק לאזרחי ישראל

ע. אסף:

ינתן תעבור לפי בקשתו, אנו חייבים
להלק את סעיף 2, שאם לא כן, המלים "לפי בקשתו" יחולו על כל המקרים
המפורטים בסעיף.

עלינו להצביע, אם להוסיף בסעיף 2 (א)

היו"ר י. ספיר:

את המלים: "לפי בקשתו".

בתקבלה ההצעה, להוסיף בסעיף 2 (א)

את המלים "לפי בקשתו".

אנו נשאיר בידי המנסחים לקבוע, אם

יש צורך לחלק את סעיף 2 (ב) לשתי פסקאות: (א) תעבור ינתן למי שאינו
אזרחי ישראל, או למי שאזרחותו בלתי מוגדרת או מסופקת; (2) מסעמים
מיוחדים ינתן תעבור גם לאזרחי ישראל, לפי בקשתו.

בסעיף (3) ניתנת אפשרות לבן זוג אחד

י. ישעיהו:

לעזוב את הארץ ככלי ידיעתו של בן

הזוג השני, אולי יש אפשרות לקסוד את קבלת הדרכון של אחד מבני הזוג
בהסכמת בן הסוג השני?

חוק הדרכונים אינו יכול לפתור בעיות

היו"ר י. ספיר:

הקשורות ביחסים משפחתיים.

אנו עוברים לסעיף 6. הנוסחה האחרונה

לניסוח הסעיף היתה: "הסר רשאי, לפי סיקול דעתו - (א) לסרב ליתן דרכון
או תעבור ולסרב להאריכם; (ב) לקבוע תנאים למתן דרכון או תעבור
ולהארכתם; (ג) לבטל דרכון או תעבור שניתנו או לקצר את תקופת תקפם,
ולצוות על החזרתם; (ד) לסייג, בין בזמן מתן דרכון או תעבור ובין
לאחר סגן, את הארצות שביחס אליהן יהיה להם תוקף".

א. חכיבי:

אני מציע לנסח את הסעיף כדלקמן:

"השר רשאי -

- (א) לטרב ליתן תעבור ולטרב להאריכו;
- (ב) לקבוע תנאים למתן תעבור ולהארכו;
- (ג) לבטל תעבור שניתן או לקצר את תקופת תקפו ולצוות על החזרתו.

תעבור שניתן לתושב חסר אזרחות, אחר

פנה בבקשה לקבל אזרחות ישראלית - מצא מכללי סעיף זה."

ההצעה לא בתקבלה

הסתייגות: א. חכיבי

א. פרי:

אני מציע לנסח את סעיף 6 כדלקמן:

"השר רשאי לקצר את תקופת תוקפו של

דרכון, לטרב לתת דרכון או להאריכו, לבטל דרכון שניתן ולצוות על החזרתו - בזמן מלחמה, או אם המבקש חייב בשירות צבאי סדיר, לתקופת שירותו; או על פי תביעת בית המשפט; וכן בזמן מתן דרכון לקבוע סייגים ביחס לארצות שאליהן הוא ניתן, אם הן עומדות בקשרי מלחמה עם מדינת ישראל."

ההצעה לא בתקבלה

הסתייגות: א. פרי, סוסטק.

ב-7 נגד 4 קולות אושר סעיף 6, עם החיקונים שהוצעו ע"י הועדה,

היו"ר י. ספיר:

מר סוסטק הציע להוסיף פיסקה האומרת: לדרכון ישראלי אין תוקף לגבי גרמניה,

י. בן-צבי:

אני מציע לא להוסיף פיסקה מעין זאת, כי אם להסאיר את הדבר כהוראה אדמיניסטרטיבית, שברוב המקרים לא ניתן דרכון לגבי גרמניה.

מר שי:

אני מבין שחבר הכנסת שוסטק אינו מתנגד לכך שיינתן תעבור, אשר לפיו אפשר יהיה לנסוע לגרמניה, אם באופן עקרוני מסכימים לכך, כי במקרים של הצלת רכוש תינתן אפשרות לנסוע לגרמניה, במקרים רבים אין מוציאים וויזות על פי תעבורים, כך שמתן תעבור, ולא דרכון, תגרום להכנסה רבה.

ד. הכהן:

איני מתכוון להגזיב ע"י הסעיף המוצע ויכוח על יחסנו עם גרמניה, אני מתנגד בהחלט לכך שידפיטו על גבי הדרכון את הפיסקה שמציע חבר הכנסת שוסטק. אם ישנם אזרחים הרוצים לנסוע לגרמניה לשם השתתפות בקונגרס בינלאומי הנערך בה, עלינו לא לנסוע זאת טהור. כלבר זאת, איננו יכולים לקבוע כלל זה לגבי אזרחי ישראל הנוצרים או המוסלמים, שאין להם אותן הרגשות כלפי גרמניה כפי שיש לנו. החשבון הזה של השמדת ששה מיליון יהודים אינו יכול להיות אצל הערבי, כך שאיננו יכולים לאסור עליו את הנסיעה לגרמניה, נוסף לכך, מר שי כבר אמר כי קיים יחס טובה לגבי תעבור ויתכן שלא תינתן וויזה לפיו, ואז תיגרם חבלה לעניין, גם לפי דעתו של חבר הכנסת שוסטק. איני מציע לפתוח פתח לדבר מעין זה, כי היום יחליטו לא לתת דרכון לגרמניה, מחר יכולים להחליט לא לתת דרכון לגבי ארץ אחרת.

ע.ע.

ש. שוסטק:

אין הסדובר בארץ שהיו אתה בקשרי מלחמה, ושצריך לקבוע סייג לכך שמחר לא תוצע הצעה כזאת גם לגבי ארץ אחרת. ההצעה מכוונת לכך שגם הגרמנים ידעו זאת, עם כל הסיכון שיש בדבר. עד עכשיו היו הגרמנים מעוניינים בשלום מוסרי יהודי יותר מאשר אנו, את הכלל שהצעתי יש לקבוע גם מבחינות חינוכיות, מבחינות הפגנתיות, גרמניה היא בחזקת ארץ סטאה בשביל היהודים, כי עמה הכריזו עלינו כליה, את הדבר הזה צריך להדגים בכל מקרה, ודרכון ישראלי היא הפגנה רצינית מאוד. אם יימצא יהודי שהמדינה יודעת, כי צריך לעזור לו להציל את רכושו, יינתן לו תעבור, ואם הגרמנים יסרבו לתת ויזה לפיו, תהיה זו בעיה בינלאומית חשובה. אני עומד על הצעתי, לציין בכל דרכון ישראלי, כי אין לו תוקף לגבי גרמניה.

א. פרי:

אני מתנגד להצעתו של חבר הכנסת שוסטק. יש לנו חשבון אם גרמניה, אך הצעתו של חבר הכנסת שוסטק, מקטינה את היקף החשבון, פורסת אותו לפרוטות זעירות. אם יש לנו חשבון עם גרמניה, צריך להיזהר מסני דברים: ראשית, חסבוננו עם גרמניה אינו חשבון לעולמי עד. לפי הצעת חבר הכנסת שוסטק, זהו חשבון לעולמי עד. אם יש לנו חשבון, יש לנו חשבון לגבי המשטר הנאצי הפשיסטי, אשר השמיד את היהודים. אני זוכר כי בוועדת הפנים של הכנסת הראשונה, כאשר דנו בחוק ההגירה, הציעו חברינו של חבר הכנסת שוסטק הצעה אחרת, אבל באותו קו, ששום גרמני לא תדרוך רגלו על אדמת ישראל. איני מקבל לא את ההצעה הזאת, ואף לא את ההצעה האחרת. אני דוחה את השיטה הזאת מיסודה. לנו לא יכול להיות יחס גזעני לגרמניה. איננו יכולים לגסול לנאצים, כפי שהם גמלו לנו. יש לנו יחס של שנאה למשטר הנאצי. אם יוכח שבא לארץ נאצי, עלינו לדאוג לכך שרגלו לא תדרוך על אדמת ישראל, אולם יכול לקום בגרמניה דור חדש, אשר יכפר על עוונותיו, האם ניסבוע כי לעולם ועד לא ידרוך גרמני על אדמת ישראל? אנו צריכים גם להבחין בין גרמני לגרמני; חכולה לקום גרמניה, אשר המשטר בה ישמיד בכרזל מלובן את הנאצים - למה יהודי אינו יכול להיכנס אליה? לדעתי, בגרמניה הפזרחית קיים עתה משטר, אשר בהנהגתה של ברית המועצות, הולך בדרך של מיגור הנאצים, ויתכן שהם יצליחו במשך כמה שנים לטהר את הארץ. אני מתנגד לכך שייקבע הכלל המוצע בחוק.

מ. חזני:

אני מסכים באופן עקרוני לתוכן הצעתו של חבר הכנסת שוסטק, אלא שאיני מסכים לצורה ולדרך המעשית שהוא מציע בקשר עם הכנסת. סעיף מיוחד בחוק. אני מציע שהועדה תחליט, לא כסעיף מיוחד בחוק, אלא החלטה נפרדת, אשר תימסר לשר הפנים, וזו לשונה: הועדה ממליצה לממשלה להמשיך לא ליתן דרכון לאזרח ישראלי המתכוון לנסוע לגרמניה; הממשלה תמשיך להשביע בכל דרכון את החותמת, שאין לו תוקף לגרמניה, רק במקרים מיוחדים, אשר הממשלה תכיר בהם, תינתן רשות הבטיחה לגרמניה.

ע. אסף:

אני מפקפק אם מבחינה פרוצידורלית יכולה ועדה לקבל החלטה שאשרלה ותוקף מהולכי החלטה כזאת יכולה להתקבל רק על ידי הכנסת.

דוד הכהן:

אני מתנגד להצעת חבר הכנסת חזני. איני חושב שהטבעת החותמת הנ"ל נעשית על דעת שר הפנים בלבד. ישנה בודאי החלטה הממשלה בענין זה, ואני יודע אם החלטה הממשלה בשטח זה פחותה מהחלטה כמה חברי כנסת.

ע. אסף:

ברצוני להעיר שאיננו יכולים לקבל את
ההחלטה, שמציע חבר הכנסת חזני, לגבי

אזרחים ישראלים לא יהודים.

הצעת חבר הכנסת שוסטק, להוסיף פיסקה
בחוק האזרחות, כי לדרכון לא יהיה תוקף
לגרמניה - לא נתקבלה

הסתייגות: א, שוסטק.

הצעת חבר הכנסת חזני לא נתקבלה.

מר ירין:

בסעיף 10 אחרי המלים: "פרט לסמכות
להתקין תקנות", יש להוסיף גם את
המלים: "ופרט לסמכות לסרב לתת דרכון".

את סעיף 11 יש לנסח כדלקמן: "פקודת
הפספורטים 1934 - בטלה, תקנות שמתוססת אותה פקודה וכן תקנות צווים
והורעות שנעשו ותעודות שניתנו לפי פקודת הפספורטים 1934, יעמדו בתוקפם
כאילו נעשו וניתנו לפי חוק זה.

א. שוסטק:

בשם חבר הכנסת ישראל יסעיהו, אני מציע
לכתוב במקום המלה "תעבור" את המלה
"טעון".

היו"ר י. ספיר:

אני מציע שמצויג המטמלה יבררו עם
המנסחים את ההצעה, אם ההצעה תתקבל
על דעתם, היא תאושר; אם ההצעה לא תתקבל, תירשם הסתייגות.

סייפנו את חוק הדרכונים, אנו עוברים

לחוק ההגירה, או הכניסה לישראל.

חוק הכניסה לישראל, תשי"ב - 1952:

היו"ר י. ספיר:

בועדת הפנים של הכנסת הראשונה עברנו
על כל סעיפי חוק ההגירה, נתקלנו רק
בסעיף אחד, בנוגע לקציני העליה, אולם לפני סיום הדיון בחוק, נדרסנו
ע"י המטמלה להפסיק את הדיון בחוק עד שאנשי משרד החוץ ומשרד הפנים
יסתדרו ביניהם, סאו לא שמענו דבר, החוק חזר לקריאה ראשונה של הכנסת
השניה ועבר שחדש לקריאה שניה ושלישית, היות ומאז חלו עוד שינויים
בחוק, בקשתי מאת היועצים המשפטיים להלין בשביל חברי הועדה את טבלת
השינויים לעומת הנוסח שהתקבל בכנסת הראשונה.

אם הועדה תקבל החלטה לא לעבור על החוק

שחדש, כי אם לברר רק את הבעיות הטעונות בירור, נוכל לסיים את החוק
בזמן קצר.

מר ירין:

החוק שהוגש ע"י המטמלה לכנסת השניה,
הוגש לפי אותו נוסח שהוגש בפעם הראשונה.

אך לא היתה כוונה להסתלק מהנוסח שהתקבל בועדת הפנים של הכנסת הראשונה.
חשבנו שיהיה זה פשוט יותר להגיש את החוק לפי הנוסח המקורי, המטמלה
מוכנה לקבל את הנוסח שהתקבל בטעתו ע"י ועדת הפנים תוך תיקונים קלים,
שנוכל לצייןם בשעה שנעבור על נוסח החוק.

היו"ר י. ספיר:

בנוסח המקורי נקרא החוק בשם "חוק
ההגירה". בנוסח השני הוא נקרא בשם:

"חוק הכניסה לישראל."

1. הודאה כללית
מי שאיננו אזרח ישראלי או עולה לפי חוק הסבות, תש"י -
1950, תהיה לו הכניסה לישראל על פי אשרה, והישיבה בה -
על פי רשיון ישיבה לפי חוק זה."

מר ירון:
מסעיף הזה בא במקום הפרק הראשון
בנוסח המקורי של החוק.

2. אשרות ורשיונות ישיבה
(א) שר הפנים רשאי לתת -
(1) אשרה ורשיון לישיבת-מעבר - עד לחמשה ימים;
(2) אשרה ורשיון לישיבת-ביקור - עד לשלושה חודשים;
(3) אשרה ורשיון לישיבת-ארעי - עד לשנתיים,
(4) אשרה ורשיון לישיבת-קבע.
(ב) שר הפנים רשאי להאריך -

(1) רשיון לישיבת-מעבר, ובלבד שסך-כל תקופות ההארכה
לא יעלה על עשרה ימים;
(2) רשיון לישיבת-ביקור, ובלבד שסך כל תקופות ההארכה
לא יעלה על שנה אחת;
(3) רשיון לישיבת ארעי, ובלבד שתקופת כל הארכה לא
תעלה על שנתיים.
(ג) שר הפנים רשאי להחליף רשיון-ישיבה מסוג אחד ברשיון
ישיבה מסוג אחר."

היו"ר י. ספיר:
אני מניח שהסעיף טוב, כל אדם הבא
לארץ לזמן מסוים, אם אינו עולה צריך
לקבל אשרת כניסה לחוד ורשיון ישיבה לחוד.

מר שי:
אשרת מעבר היא אשרה המאפשרת לבעלה
לעבור את המדינה, ולא לשהות בה. אשרה
קזאת סוגבלת, בדרך כלל, ל-6 ימים. אשרת הכניסה ניתנת בחו"ל, אך
בביקורת של קציני הגבול קובעים אם האשרה ניתנה בהתאם לחוק.

היו"ר י. ספיר:
כל אדם הנכנס לארץ, אם אינו עולה או
אזרח, זקוק לאשרת כניסה הניתנת בחו"ל;
רשיון הישיבה בארץ ניתן כאן, אלא אם האם יש הפרד בין אשרה הניתנת
ל-5 ימים, 3 חודשים, או שנתיים?

מר שי:
אשרה הניתנת ל-5 ימים, היא אשרת מעבר;
אשרה הניתנת לכמה חודשים, היא אשרת תייר
וכדומה. אם אדם שקיבל אשרת תייר מחליט לגבול, כי רצונו להסתקע בארץ,
הוא מזהיר על רצונו זה בפני פקיד הגבול, ופקיד הגבול יכול לאשר לו זאת.

דוד הכהן:
מה הדין לגבי פליטי פולני שנא בלי
ניירות?

מר שי:
סעיף 2 (א) מכסה גם מקרה כזה.

היו"ר י. ספיר:
אשרת כניסה ורשיון ישיבה אינם צמודים,
לא רק בתנאיהם, אלא גם לעצם העניין.

17.6.52

סר שי:

יכולים גם להיות מקרים, שאדם מופיע בגבול בלי כל אשרה. סעיף 2(א) פותר גם את הבעיה הזאת. לא נאמר שאשרה מוכרחים לקבל דוקא בחו"ל. בדרך כלל, האשרה צריכה להינתן בחו"ל, אבל היא יכולה להינתן גם בגבולות. כרגיל, אם האשרה ניתנת בגבול, דורשים תשלום מיוחד, כי זהו שרות של אשרת דחק.

אידוב כהן:

סר שי אמר, שאם אדם קיבל אשרת תייר ובדרך שינה את דעתו והחליט להסתקע בארץ, פקיד הגבול רשאי לאשר לו את הישיבה בארץ. לדעתי, אין צורך להשאיר את הסמכות הזאת לפקיד הגבול, כי אם למטרה ההגירה.

סר שי:

כרגיל כך הוא המצב, פקיד הגבול פועל בהתאם להוראות השר.

היו"ר י. ספיר:

אני מבין שהמושגים "אשרה" ו"רשיון" אינם צמודים למקום ואינם צמודים לתנאים.

סר שי:

אנו מציעים לבטח את סעיף 2(א)(3) כדלקמן: "אשרה ורשיון לישיבת ארצי - עד ל-3 שנים". זאת אנו מציעים לפי הצעת המועצה המדעית שליד משרד ראש הממשלה, הטוענת שהיא מזמינה עובדים מדעיים, בדרך כלל, לתקופה של שלוש שנים.

סר ירון:

אנו מבקשים לטקול את במקום הסעיף הפסוב, סעיף 2(ב), אפשר היה לחזור לנוסח המקורי הטובא בסעיף 7(א) של החוק הראשון, מכיון שהשר בין כך יכול להחליף רשיון מסוג אחד לרשיון מסוג שני ויכול להאריך כל רשיון לתקופה שתיראה לו. הנוסח של סעיף 2(ב) צריך היה להיות: "שר הפנים רשאי להאריך רשיון לישיבת מעבר, או לישיבת ביקור, או לישיבת ארצי לכל תקופה שתיראה לו", הטוגים נשארים בפרדים גם להבא, השאלה היא רק אם תקופת ההגבלה הן מוגבלות, או שהן בטמכות השר.

היו"ר י. ספיר:

אם השאר את האדם בסוג האשרה והרשיון שניתנו לו יכולה להקנות לו זכויות מיוחדות, העוללות להתבטל באם יעבירוהו שמעבירוהו לסוג אחר, יש הצדקה לנוסח זה. אחרת, כל החלוקה לסוגים מיותרת.

ע. אסף:

האם יש הבדל בזכויות בין אדם הנמצא בארץ לפי רשיון לישיבה קבע לבין אדם הנמצא בארץ לפי רשיון לישיבת ארצי?

סר ירון:

כן.

סר שי:

אני מציע לתקן את סעיף 2(ב)(2) כדלקמן: "רשיון לישיבת ביקור, ובלבד שכל האלכה לא תעלה על שנה אחת".

היו"ר י. ספיר:

אני הייתי מציע שסך כל תקופות ההארכה, לגבי רשיון לישיבת ביקור, לא יעלה על שנתיים.

אני מסכים להגבלה של שנתיים.

מר שי:

נתקבלה ההצעה לנסח את סעיף 2(ב) (2)
כדלקמן: "ובלבד שסך כל תקופות
ההארכה לא יעלה על שנתיים".

אנו מסכימים לנסח את סעיף 2(ג) באופן
שלא תהיה אפשרות לשר להקטין את האשרה,

מר ירין:

כי אם רק להגדילו.

יש לי כמה הערות לשוניות:
אני מציע לכתוב "חוק הכניסה לארץ",

אירוב כהן:

ולא "חוק הכניסה לישראל".

זוהי הערה צודקת.

מר שי:

אני מציע להבדיל, מבחינה לשונית,
בין ישיבה לבין שהייה, דבר המקובל
גם בחוקים אחרים.

אירוב כהן:

אני מציע לכתוב בסעיף 1 במקום המלים
"תהיה לו הכניסה לישראל", את המלים:

ס. חזני:

"תורשה לו הכניסה לישראל".

אפשר גם להגיד, כי כניסתו לישראל תהיה
על פי...

מר ירין:

(הישיבה נבעלה בטעה 10.45)